

De koopkrachtontwikkeling van de Thales gepensioneerden.

Algemeen.

De koopkracht van ons pensioen is sinds het uitbreken van de crisis in 2008 sterk gedaald.

Voor een klein pensioen is dat minder, omdat de bijdrage van de AOW-uitkering, die door de koppeling met het wettelijk minimumloon de cao-loonstijging volgt, relatief groot is.

Bij hogere pensioenen neemt de invloed van de AOW-uitkering af en gaat het koopkrachtverlies van het pensioen steeds meer overheersen.

Voor hogere pensioenen is het totale koopkrachtverlies opgelopen tot 12% à 14%.

Om zo goed mogelijk vergelijkbaar te zijn met de CPB berekeningen wordt uitgegaan van dezelfde inflatie cijfers voor ouderen en jongeren, gebaseerd op de consumenten prijsindex alle huishoudens (CPI-AH).

Volgens het CBS is de inflatie voor een 65-plus huishouden 0,18%/jaar hoger dan de gemiddelde inflatie.

De belangrijkste oorzaken van het koopkrachtverlies zijn de pensioenkorting, het gebrek aan indexatie, waardoor de inflatie niet is gecompenseerd, de toename van de zorgkosten en voor een gering deel de toename van de belasting. De toename van de belasting is gering omdat door de korting en het gebrek aan indexatie het inkomen is achtergebleven, waardoor de belastingdruk afgenomen is.

Er wordt door de politiek nogal eens de indruk gewekt dat het koopkrachtverlies wordt veroorzaakt door pensioenkortingen en gebrek aan indexatie ofwel: "Daar kunnen wij niets aan doen".

Als de gepensioneerden niet gekort zouden zijn en wel volledige indexatie gekregen zouden hebben, dan zou het koopkrachtverlies sinds 2008 nog steeds oplopen tot 4% à 7%.

Dat koopkrachtverlies wordt dus volledig veroorzaakt door het overheidsbeleid.

Bovendien is de slechte financiële situatie waarin de pensioenfondsen verkeren ook een direct gevolg van de beleidsveranderingen door de overheid (eindloonregeling naar middelloonregeling, vaste rekenrente naar variabele rekenrente en een telkens verdere verzwarende van het FTK).

Maar ook zonder dat laatste hebben de overheidsmaatregelen een bijdrage in het koopkrachtverlies geleverd. Voor pensioenfondsen die niet hebben hoeven te korten, bedraagt die overheidsbijdrage in het koopkrachtverlies 50% en meer.

Dat ligt anders voor de werkende.

Als wij voor de werkende en de gepensioneerden de inkomens in gelijke mate laten groeien, bv. met de inflatie, dan blijkt de koopkrachtgroei voor de werkende (exclusief de carrièregroei) aanzienlijk beter uit te pakken dan voor de gepensioneerden.

De verschillen in koopkrachtvergroei lopen dan op tot 9,5% in het voordeel van de werkende en dat is dus volledig toe te schrijven aan discriminerend beleid van de overheid jegens de ouderen.

De uitzondering daarop is de alleenverdiener met alleen een AOW-uitkering of met een klein pensioen.

Met de huidige regeringsplannen zal dat verschil in 2016 nog eens met 2% tot 3,5% toenemen.

Toelichting bij de koopkrachtberekening.

De koopkracht wordt berekend voor het pensioeninkomen, bestaande uit een volledige AOW-uitkering en het aanvullende pensioen van het pensioenfonds van Thales.

De berekening wordt uitgevoerd voor 3 typen huishoudens, de alleenverdiener (AV) met een partner, die wel een volledige AOW-uitkering heeft maar geen pensioen, de tweeverdiener (TV), beiden met volledige AOW-uitkering en de alleenstaande (AS).

Bij de tweeverdieners wordt ervan uitgegaan dat de aanvullende pensioenen zich verhouden als 3:1.

De koopkrachtmutatie geeft aan wat meer of minder met het inkomen kan worden gedaan.

Kosten die sterk van de individuele situatie afhankelijk zijn, zoals eigen bijdragen voor extra zorg of verzorging, hypotheek rente en huurtoeslag zijn niet meegenomen.

Maatregelen van de overheid op die punten zullen het koopkrachtverlies beïnvloeden.

In de grafiek is op de verticale as de koopkrachtverandering in procenten afgezet en op de horizontale as is het aanvullende pensioen afgezet, het nulpunt is precies een AOW-uitkering voor een koppel of voor een alleenstaande.

De koopkrachtmutatie is berekend voor het jaar 2015, 2016 en cumulatief voor de jaren 2009 - 2015.

Met pensioen wordt het aanvullende pensioen bedoeld.

De koopkrachtverandering wordt berekend voor inkomen in box 1.

De koopkrachtontwikkeling in 2015 (Grafiek 1 en Tabel 1).

In 2015 is voor veel gepensioneerden één van de betere jaren waar het koopkrachtverlies betreft.

Voor de laagste pensioenen zal de koopkracht iets toenemen met 0% tot 1%.

Paren met een pensioen van € 1.500,- tot € 19.000,- zullen tot 1,7% koopkrachtverlies lijden en alleenstaanden met een pensioen van € 8.000,- tot € 15.000,- zullen tot 0,9% koopkrachtverlies lijden.

Dat koopkrachtverlies ontstaat door de versnelde afbouw van de zorgtoeslag.

Voor hogere pensioenen is de koopkrachtverandering praktisch 0%.

Positieve bijdragen in de koopkrachtontwikkeling zijn de verlaging van de inkomensafhankelijke zorgbijdrage met 0,55%, de verhoging van de AOW-uitkering en een kleine verhoging van de algemene heffingskorting.

De belangrijkste negatieve invloeden op de koopkracht in 2015 zijn de verhoging van het belastingtarief in schijf 1, de inflatie, die niet door indexatie wordt gecompenseerd, de beperking van de zorgtoeslag en de verhoging van het eigen risico in de zorgkosten.

De inflatieverwachting voor 2015 is opgelopen en dat verslechtert het koopkrachtplaatje.

De inflatieverwachting (CPB) voor dit jaar is verhoogd naar 0,9%.

De indexatie voor 2015 is 0%.

Eind 2014 was de dekkinggraad voor de SPTN volgens het dan geldende FTK 110,5%.

Volgens het oorspronkelijke herstelplan zouden wij de dekkinggraad van 110,5% pas ergens in 2016 bereiken en die zou volgens dat herstelplan een gedeeltelijke indexatie toestaan van 0,4% voor de actieve en 0,3% voor de niet-actieve.

Ook het beëindigen van de pensioenkorting, zoals het ABP heeft gedaan, zou wettelijk toegestaan zijn.

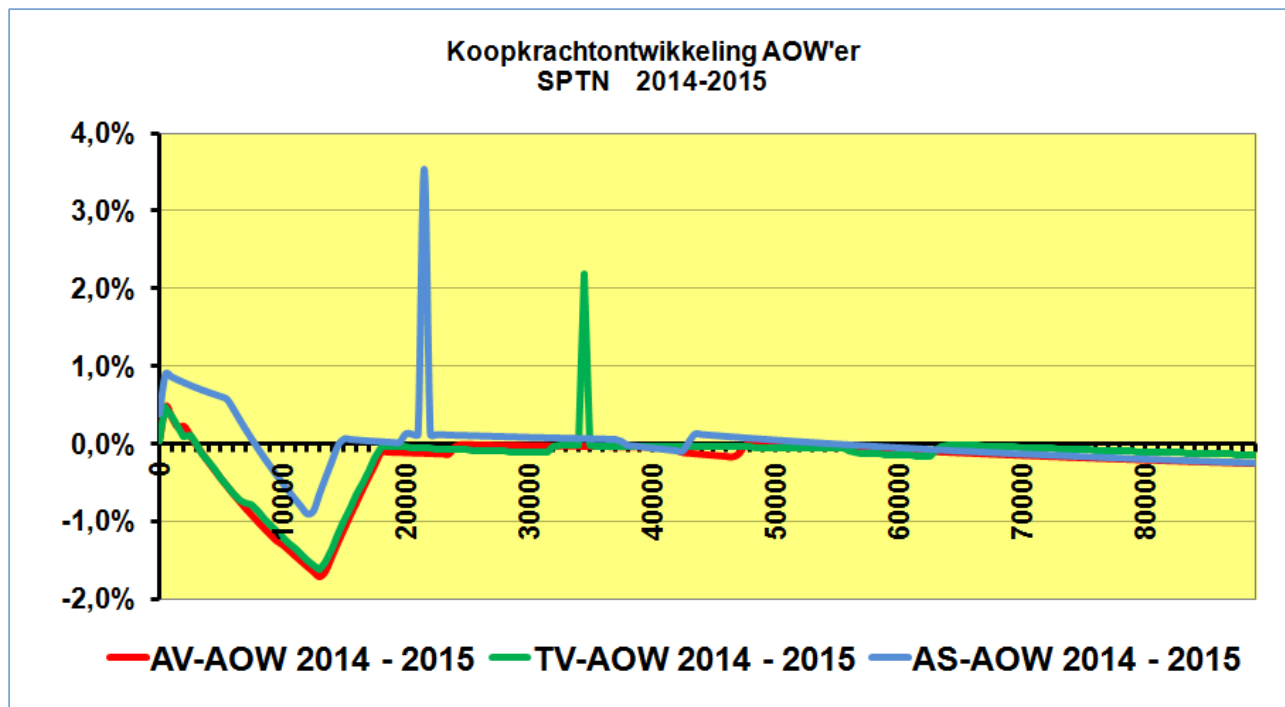
Het bestuur van de SPTN heeft besloten om geen indexatie toe te kennen en de korting niet te beëindigen.

De pieken in de grafiek ontstaan doordat de grens voor de ouderenkorting iets meer is verhoogd dan het inkomen waardoor een kleine groep in 2015 wordt verblijd met een ouderenkorting van € 1.042,- waar ze in 2014 slechts recht hadden op een ouderenkorting van € 150

Voor de alleenverdiener treedt dat effect ook op, maar dat is niet zichtbaar in de grafiek, omdat het pensioentraject waarin het effect optreedt kleiner is dan de berekeningsstappen van € 500,- .

In tabel 1 is de koopkrachtmutatie in 2015 in € per maand te vinden.

Grafiek 1. Koopkrachtontwikkeling Thales gepensioneerden in 2015.

Op de horizontale as is het aanvullend pensioen afgezet, het 0-punt is de AOW-uitkering.

De koopkrachtverandering is berekend voor AOW-uitkering+aanvullend pensioen voor het gezin.

Op de verticale as wordt de koopkrachtverandering in % afgezet.

AV=Alleenverdiener is gepensioneerde met partner met alleen AOW-uitkering.

TV= Tweeverdiener, beiden met AOW-uitkering en aanvullend pensioen.

AS=Alleenstaande

Tabel 1. Koopkrachtontwikkeling in 2015 in € per maand.

Aanvullend pensioen in 2014	Koopkrachtgroei in €/maand		
	Alleen verdiener	Twee verdiener	Alleen staande
0	€ 0,59	€ 0,59	€ 4,05
5000	€ -7,73	€ -7,64	€ 8,29
10000	€ -26,18	€ -24,39	€ -8,33
15000	€ -24,80	€ -22,95	€ 1,08
20000	€ -2,82	€ -1,12	€ 2,68
30000	€ -0,59	€ -3,44	€ 1,98
40000	€ -1,28	€ -1,00	€ -1,75
50000	€ 0,38	€ -1,91	€ 1,51

De koopkrachtontwikkeling in 2016 (Grafiek 2 en Tabel 2).

Voor 2016 zijn de vooruitzichten voor onze koopkrachtontwikkeling weer slecht:

-- Het is hoogst onwaarschijnlijk dat er in 2016 enige indexatie zal volgen door het aangepaste financiële toetsingskader in de wet Klijsma per 1 januari 2015 waardoor de verplichtingen weer hoger uitvallen en de vereiste buffers ook groter werden.

Sinds 15 juli dit jaar heeft de DNB de methode van de vaststelling van de rekenrente nog eens gewijzigd en verzaard. Deze laatste aanpassing betekent bovendien dat er de komende jaren een extra negatieve druk op de rekenrente zal zijn (daling UFR).

Daardoor zal, door de inflatie en het ontbreken van indexatie, de reële waarde van ons pensioen steeds verder afnemen.

-- De volgende wijzigingen zijn voor 2016 reeds besloten in het kader van het belastingplan 2015:

+ Een verlaging van de ouderenkorting met € 80,-, dat geldt voor alle ouderen.

+ De ouderentoeslagen op het vrijgestelde vermogen in box 3 komen in 2016 te vervallen.

Dat betekent meer belasting over het vermogen. Bovendien zullen ouderen met een laag inkomen het recht op huur- en zorgtoeslag kunnen verliezen.

Ouderen met in 2016 een spaarbedrag groter dan € 21.480,- per persoon, die nu recht hebben op de huurtoeslag, zullen het recht op huurtoeslag verliezen.

Alleenstaande huishoudens met vermogens groter dan circa € 104.000,- en bij huishoudens met paren bij vermogens groter dan circa € 125.480,- zullen het recht op zorgtoeslag verliezen.

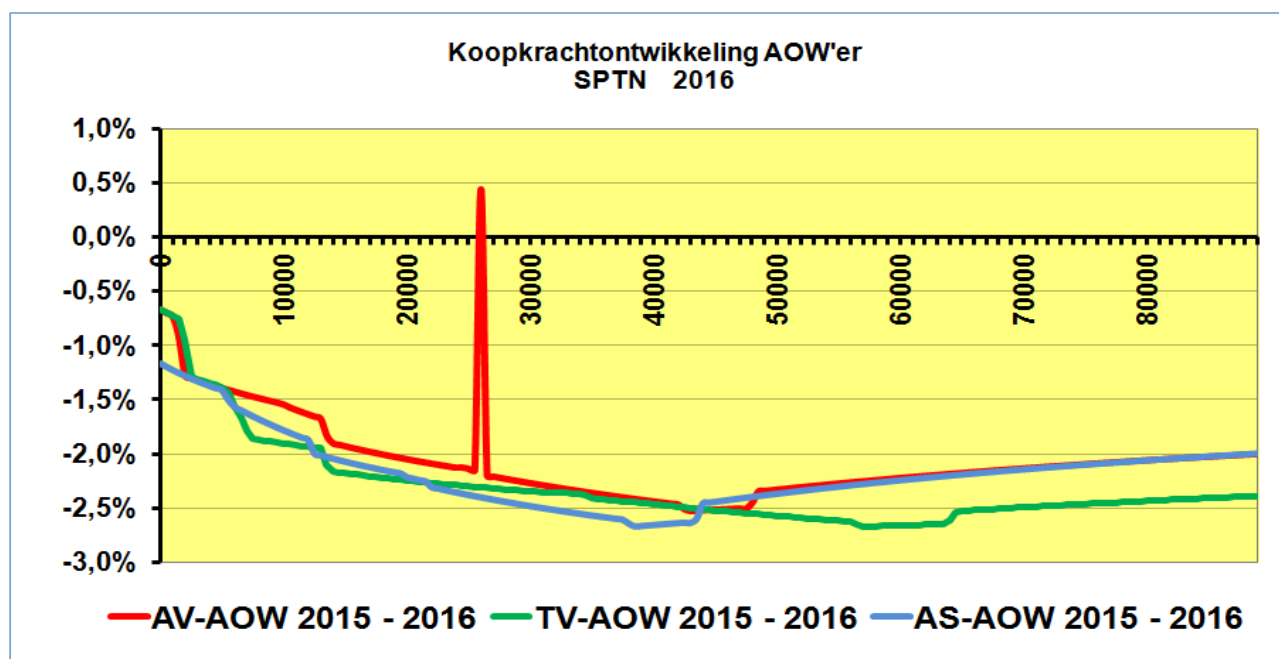
Bij het verlies van de huurtoeslag kan het koopkrachtverlies in extreme gevallen oplopen tot wel 30% en bij verlies van de zorgtoeslag kan het koopkrachtverlies oplopen tot 14%.

De vermogensgrenzen zijn zodanig dat niet beide tegelijkertijd kan voorkomen.

+ Het tarief van de inkomensafhankelijke zorgbijdrage over het pensioen, in 2015 nog met 0,6% verlaagd, wordt in 2016 weer met 0,75% verhoogd.

+ Het belastingtarief in schijf 1 gaat iets omhoog.

Grafiek 2. Koopkrachtontwikkeling Thales gepensioneerden in 2016.

Volgens onze berekeningen leiden bovenstaande maatregelen in 2016 voor de meeste AOW'ers tot koopkrachtverliezen van 1,5% tot 2,5%. De gevolgen van het vervallen van de ouderentoeslagen zijn niet zichtbaar in grafiek 2 en tabel 2.

Met de interactieve koopkrachtberekening 2016 op onze website kan dat wel berekend worden.

Het CPB/regering spreekt van een mediaan koopkrachtverlies voor de AOW'ers van 1,1%.

Tabel 2. Koopkrachtontwikkeling in 2016 in € per maand.

Aanvullend pensioen in 2015	Koopkrachtgroei in €/maand		
	Alleen verdiener	Twee verdiener	Alleen staande
0	€ -9,60	€ -9,60	€ -12,53
5000	€ -24,11	€ -24,27	€ -19,68
10000	€ -30,81	€ -38,63	€ -29,12
15000	€ -43,42	€ -50,20	€ -39,35
20000	€ -52,06	€ -58,47	€ -48,39
30000	€ -67,17	€ -75,02	€ -63,11
40000	€ -82,69	€ -89,47	€ -79,27
50000	€ -89,44	€ -105,54	€ -80,76

In juni dit jaar is door het kabinet het pakket 1 (kosten € 5 miljard) als extra beleid voor 2016 voorgesteld. Dat pakket omvat een verlaging van het belastingtarief met 2% in de tweede en derde schijf, een verhoging van de bovengrens van de derde schijf, een aanzienlijke verhoging van de arbeidskorting en de afbouw van de algemene heffingskorting naar € 0,- voor hoge inkomens.

Dat pakket leidt tot een aanzienlijke verbetering van de koopkracht voor de werkende, maar verbetert voor de AOW'er de situatie voor de pensioenen tot € 10.000,- niet of nauwelijks.

Voor de pensioenen van € 10.000,- tot circa € 50.000,- neemt het koopkrachtverlies circa 0,5% af en komt, volgens onze berekeningen ruwweg uit tussen de 1,5% en 2%.

Voor pensioenen boven de € 50.000,- werkt het pakket gunstiger uit door de verhoging van de bovengrens van schijf 3 en verlaging van het belastingtarief in schijf 3.

De koopkrachtverandering voor ouderen met dat inkomen komt dan uit op -0,5% tot meer dan +0,4%.

Op deze website staat een interactief rekenmoduul waarmee de individuele koopkrachtverandering voor 2016 direct berekend kan worden, die berekening is inclusief het pakket 1.

Het is weliswaar nog niet bij wet bekrachtigd, maar er is in de Tweede Kamer wel al een meerderheid bekend voor goedkeuring van het pakket 1.

Minister Asscher heeft voor september, boven op het pakket 1, aanvullend beleid beloofd om het koopkrachtverlies in 2016 voor de ouderen volledig te compenseren. De beloofde extra maatregelen van minister Asscher om het koopkrachtverlies bij de ouderen te compenseren zijn nog niet bekend.

Het valt echter te vrezen dat hij daarbij zal uitgaan van een compensatie van 1,1% koopkrachtverlies en niet van 1,5% tot 2% koopkrachtverlies dat door het staande beleid en het aanvullende pakket 1 wordt veroorzaakt.

De koopkrachtontwikkeling in de jaren 2009 t/m 2015.

Sinds 2008 is de koopkracht voor ons fors gedaald en het einde van de daling is nog lang niet in zicht.

Grafiek 3 laat het cumulatieve koopkrachtverlies in de jaren 2009 t/m 2015 zien.

In tabel 3 staan de cumulatieve koopkrachtverliezen in euro per maand.

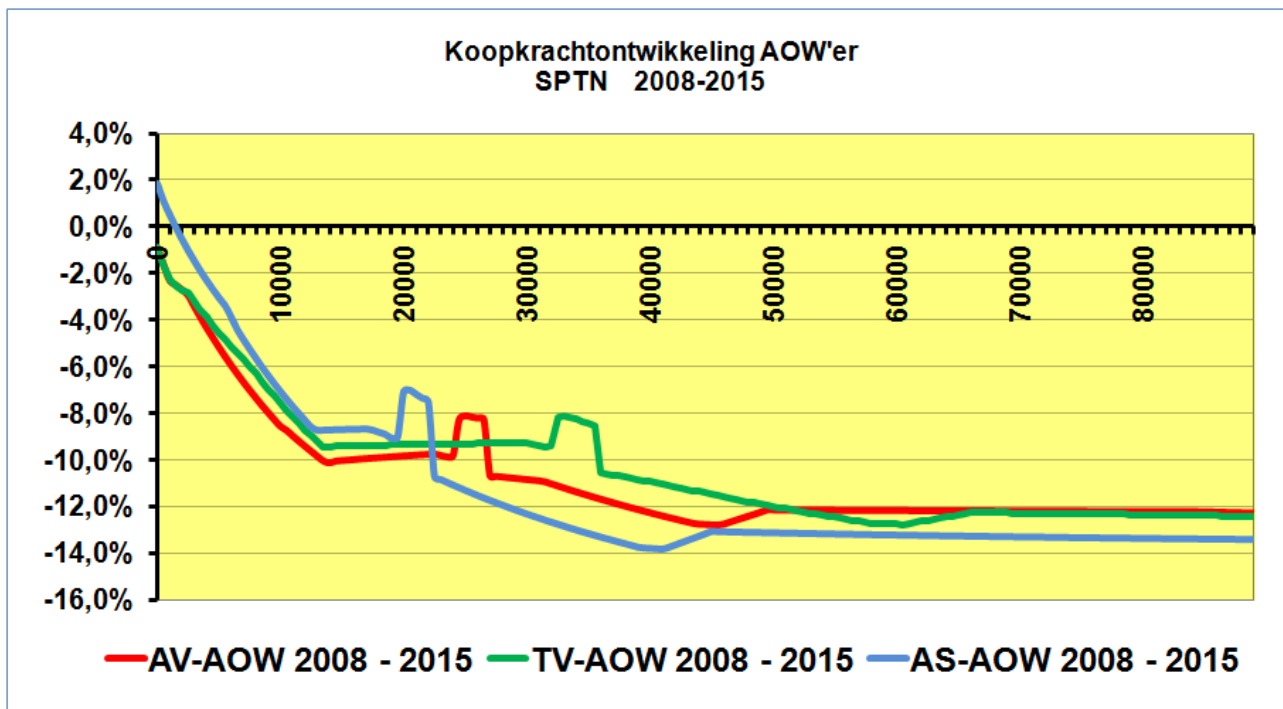
Met uitzondering van de alleenstaande gepensioneerde met een aanvullend pensioen van maximaal € 1.000,- hebben alle gepensioneerden koopkrachtverlies geleden.

Voor hogere pensioenen loopt het koopkrachtverlies op tot 14%.

De toppen in de grafiek ontstaan weer doordat de inkomensgrens voor de ouderenkorting sinds 2008 meer is gestegen dan het inkomen.

Gepensioneerden die in 2008 niet in aanmerking kwamen voor de ouderenkorting, krijgen in 2015 wel ouderenkorting, waardoor het koopkrachtverlies lager uitvalt.

Grafiek 3. Cumulatieve koopkrachtontwikkeling Thales gepensioneerden in 2008 - 2014.

Tabel 3. Cumulatieve koopkrachtontwikkeling in 2008-2015 Thales gepensioneerden in €/mnd.

Aanvullend pensioen in 2008	Koopkrachtgroei in €/maand		
	Alleen verdiener	Twee verdiener	Alleen staande
0	€ -11,61	€ -11,61	€ 17,05
5000	€ -84,20	€ -74,01	€ -38,81
10000	€ -165,70	€ -146,82	€ -109,58
15000	€ -221,25	€ -210,21	€ -158,39
20000	€ -243,73	€ -235,30	€ -145,59
30000	€ -316,89	€ -285,69	€ -312,05
40000	€ -416,46	€ -389,89	€ -415,16
50000	€ -466,06	€ -488,15	€ -448,85

Hoe ziet de toekomstige koopkrachtontwikkeling er uit.**Het nieuw financieel toetsingskader (nFTK), weer extra lasten en weer minder indexatie voor actieven, slapers en gepensioneerden.**

Ondanks grote bezwaren (nFTK is onnodig, ongewenst en schadelijk) van de pensioenfederatie, CSO/KNVG/NVOG, FNV en de grote pensioenfondsen heeft Staatssecretaris Klijnsma, per 1 januari 2015 met gedoogsteun van D66, CU en SGP, de pensioenwet verder aangescherpt, de buffereisen verzaamd en de indexatie verder bemoeilijkt.

De methode voor het vaststellen van de hoogte van de UFR (Ultimate Forward Rate) is 15 juli j.l. veranderd, dat kostte de pensioenfondsen in juli gemiddeld weer 3%-punt in dekkingsgraad.

De hoogte van de UFR heeft een grote invloed op de rekenrente.

De UFR zoals bepaald door DNB is sinds juli 2013 gedaald van 3,9% tot 3,6% eind 2014 en deze daling zal zich door de rekenmethodiek nog jaren voortzetten. Deze rekenmethode voor de UFR is afwijkend van wat op Europees niveau wordt voorgesteld, namelijk 4,2% vast voor het Eurogebied.

Dat laatste is ook geconstateerd door de (Nederlandse) commissie UFR in hun document "Advies Commissie UFR", maar toch is hun afwijkende methodiek in Nederland ingevoerd.

Sinds 2004, toen de dekkingsgraad nog 119,3% was, is het pensioenvermogen aanzienlijk meer gegroeid dan de verplichtingen, maar de rekenmethode die de DNB voorschrijft om de verplichtingen contant te maken is sindsdien telkens verzaamd en leidt ertoe dat de contante waarde van de verplichtingen veel meer is gegroeid dan het pensioenvermogen.

Dat zal nog diep ingrijpen in de ontwikkeling van de pensioenen en zal de werkende en de gepensioneerden treffen.

Het begin van gedeeltelijke indexatie en het tijdstip van volledige indexatie zal verder naar achteren schuiven.

Het herstelplan van 2009 (intussen vervallen) laat zien dat vanaf 2008 tot het moment van volledige indexatie in 2023 voor de gepensioneerden het cumulatief indexatietekort zal oplopen tot circa 25%.

De daling van de reële waarde van onze pensioenen zal echter nog groter zijn dan het indexatietekort, want de indexatieambitie voor de gepensioneerden (CPI-AH afgeleid) is lager dan de inflatie (CPI-AH). Door de in 2015 ingevoerde verzwaringen voor het FTK zal het moment van volledige indexatie naar verwachting vertragen tot na 2030 en het verwachte indexatietekort zal oplopen tot meer dan 35%.

De kans op het bereiken van volledige indexatie is vrijwel nihil voor de huidige generatie gepensioneerden, maar ook voor de werkende 55-plussers wordt die kans steeds kleiner.

Uiteindelijk zal voor de jongste generaties werkenden, die het minste indexatieverlies zullen hebben geleden, wel volledige compensatie van hun indexatieverlies krijgen, want waar de pot niet wordt uitgekeerd zal uiteindelijk de benodigde dekkingsgraad om na-indexatie te geven van zelf wel bereikt worden. Tenzij onze nu reeds overvloedig gevulde pot met pensioencenten in een vlaag van Europese solidariteit en collectiviteit gebruikt zal worden om de, nu reeds voorzienbare, pensioenproblemen in de Europese mediterrane landen op te lossen.

Hoe dan ook, de gepensioneerden en oudere werknemers zullen hun geld kwijt zijn.

Henk Hemmers.